Sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

Viite: HE 38/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tupakkalain muuttamisesta

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE LAIKSI TUPAKKALAIN MUUTTAMISESTA

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt Päivittäistavarakauppa ry:ltä (PTY) lausuntoa otsikkoasiassa. PTY kiittää lausuntopyynnöstä ja lausuu asiassa seuraavaa:

PTY kannattaa vastuullisen ja valvotun savuttomien nikotiinituotteiden myynnin sallimista Suomessa. Jotta käyttäjien turvallisuus sekä luottamus myytyjen tuotteiden laatuun, voimakkuuteen ja sisältöön voidaan varmistaa, tulee savuttomien nikotiinituotteiden myyntiä säännellä kuten tupakkaa ja nikotiininesteitä nykyisin. Lähtökohtaisesti esitys vastaa PTY:n näkemystä asiassa.

Vähittäismyyntipakkausten yhdenmukaistamisen osalta PTY toteaa, että ehdotus ylittää hallitusohjelmakirjauksen, EU-sääntely ei vaadi vähittäismyyntipakkausten yhdenmukaistamista, eikä sellaiset ole muuallakaan käytössä. PTY pitää riittävänä, että tuotteissa on terveysvaroitukset ja muut pakolliset merkinnät esimerkiksi nikotiinipitoisuudesta ja niitä koskee esilläpitokielto vähittäismyyntipaikassa. Käytännön myyntitilanteissa samannäköisten askien tunnistamiseen liittyy käytännön haasteita.

Vähittäismyyntipakkausten merkintöihin liittyen PTY toteaa, että tupakkalain lisäksi vähittäismyyntipakkausten varoitusmerkintöjä säätelee jo nykyisellään kemikaalilainsäädäntö. Kemikaalilainsäädännön vaatimukset ovat pitkälti päällekkäisiä esitetyn tupakkalain 39 a §:n 1 momentin merkintöjen kanssa. Jotta toimijoille ei aiheutuisi kohtuutonta hallinnollista taakkaa mm. takaisinvedoista, PTY pitää tärkeänä pidentää 39 a §:n 1 momentin vaatimusten voimaantuloa 12 kuukauteen. Tällöin tupakkalain ja kemikaalilainsäädännön päällekkäisyydet merkintöjen suhteen saataisiin ratkaistua ja merkintöjä koskevat vaatimukset tulisivat voimaan yhtä aikaa muiden vähittäismyyntipakkauksia koskevien säännösten kanssa.

PTY vastustaa valvontamaksujen korottamista esityksen mukaisesti. Valvontamaksun pitäisi heijastaa valvonnasta syntyneitä kuluja eikä olla veronluonteinen maksu, kuten nykyinen tapa periä valvontamaksut per kassapiste. Joka tapauksessa tupakan valvontamaksun tulisi kattaa savuttomat nikotiinituotteet, mikä osaltaan edesauttaisi lainsäädännön tavoitetilaa savuttomasta Suomesta tarjoamalla mahdollisesti vähemmän haitallisia tuotteita myyntiin. PTY kannattaa yhtä yhtenäistä tupakkalupaa ja valvontamaksua mikä kattaa kaikki valvonnan piiriin kuuluvat tuotteet.

Päivittäistavarakauppa ry
PL 340, 00131 Helsinki • Eteläranta 10, 00130 Helsinki
Puhelin (09) 172 860 • viestinta@pty.fi • www.pty.fi

PTY pitää valmistajalle ja maahantuojalle asetettua 29 a §:n vaatimusta savuttomista nikotiinituotteista tehtävästä ilmoituksesta sinänsä perusteltuna. Käytännössä ilmoituksella on kuitenkin vaikutusta myös myyjän tehtäviin, sillä myyjälle on lisäsääntelynä ja kahdenkertaisena hallinnollisena taakkana asetettu tupakkalain 54 §:ssä omavalvontavelvoite tarkistaa mm., että lain vaatimat ilmoitukset Valviraan on tehty ennen kuin tuote voidaan ottaa myyntiin.

Nykyisin Valviran rekisteri ei ole ajan tasalla. Käytännössä myyjän on tarkistettava Valviralta, että se on vastaanottanut riittävät tiedot ilmoitettavista tuotteista, jotta myyjä voi varmistua tupakkalain vaatimusten toteutuneen pykälän edellyttämällä tavalla. Sama hallinnollinen taakka liittyy myös 90 §: maksuihin, sillä tuotetta ei saa tuoda markkinoille ennen kuin maksu on maksettu ja myyjän on varmistuttava maksujen maksamisesta kysymällä tietoja Valvirasta. PTY edellyttää, että Valviran rekisteri saatetaan ajantasaiseksi toimijoiden hallinnollisen taakan minimoimiseksi.

PTY pitää tärkeänä esitystä savuttomien nikotiinituotteiden etämyynnin kieltämisestä ilman siirtymäaikaa ja matkustajatuonnin mahdollisimman tiukkaa rajoittamista, jotta verotulot saadaan Suomeen. Viranomaisten resurssit matkustajatuonnin valvontaan tulee turvata.

Voimaantulo ja siirtymäajat

PTY kannattaa lain voimaantuloa mahdollisimman pian, ottaen huomioon nykytilanteen sääntelyaukot Fimean keväällä 2023 vapautettua muuhun kuin lääkinnälliseen käyttöön tarkoitettujen nikotiinipussien myynnin lääkelain sääntelyn piiristä. Toimijoille on kuitenkin taattava riittävät siirtymäajat toimintojensa sopeuttamiseksi uuden sääntelyn vaatimuksia vastaavaksi ja hallinnollisen taakan minimoimiseksi (vrt. 39 a § 1 mom edellä).

Kunnioittavasti

Päivittäistavarakauppa ry

Ilkka Nieminen
vt. toimitusjohtaja

Anna Salminen
elintarvikeasiantuntija

Päivittäistavarakauppa ry
PL 340, 00131 Helsinki • Eteläranta 10, 00130 Helsinki
Puhelin (09) 172 860 • viestinta@pty.fi • www.pty.fi